СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК L. Ч. 143. Джерзі Сіти, Н. Дж., вівторок, 7-го липня 1942. No. 143. Jersey City, N. J., Tuesday, July 7, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

Америка за Признання Пуерто-Ріканцям Права Вибору Ґубернатора

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт виробив пляи зміни адміністрації середньо-американського острова Пуерта Ріка в тому напрямі, щоби ґубернатора острова не встановляв, як досі, американський уряд, а вибирало само населення острова. Перші вибори ґубернатора мали би відбутися в 1944. році, хіба що до того часу ще буде тривати війна; в такому випадку перші вибори відбудуться зараз по закінченні війни.

ПІДВОДНИЙ ЧОВЕН ЗАТОПИВ КОРАБЕЛЬ У ЗАЛИВІ КОСТА РІКИ

САН ХОСЕ (Коста Ріка). — Принаймні 23 людей згинуло підчас торпедування американського вантажного корабля в заливі Пуерто Лімон. Німецький підводний човен закрався до самого заливу й пустив на корабель три торпеди.

Уряд Коста Ріки, котрий був першим урядом, що виповів війну всім державам Осі, зараз переарештував підозрілих симпатиків Німеччини й Італії.

Поступок підводного човна викликав сильне обурення серед населення Коста Ріки. Не оглядаючися на строгі зарядження поліції, вулицями столиці поплили кольосальні демонстрації. Демонстранти нападали на крамниці італійських, німецьких і японських імігрантів та розбивали їх. Підчас бійок, що при тому зчинилися, ранено 60 осіб.

Президент коста-ріканського конґресу скликав негайно засідання конґресу й заповів, що першою справою на порядку для буде вжиття фондів держав Осі для відшкодовання родин 23 жертв націстичного нападу.

НЕЛСОН ВИБИРАЄТЬСЯ ДО АНҐЛІЇ НА ПЕРЕГЛЯД ПРОДУКЦІЇ АМУНІЦІЇ

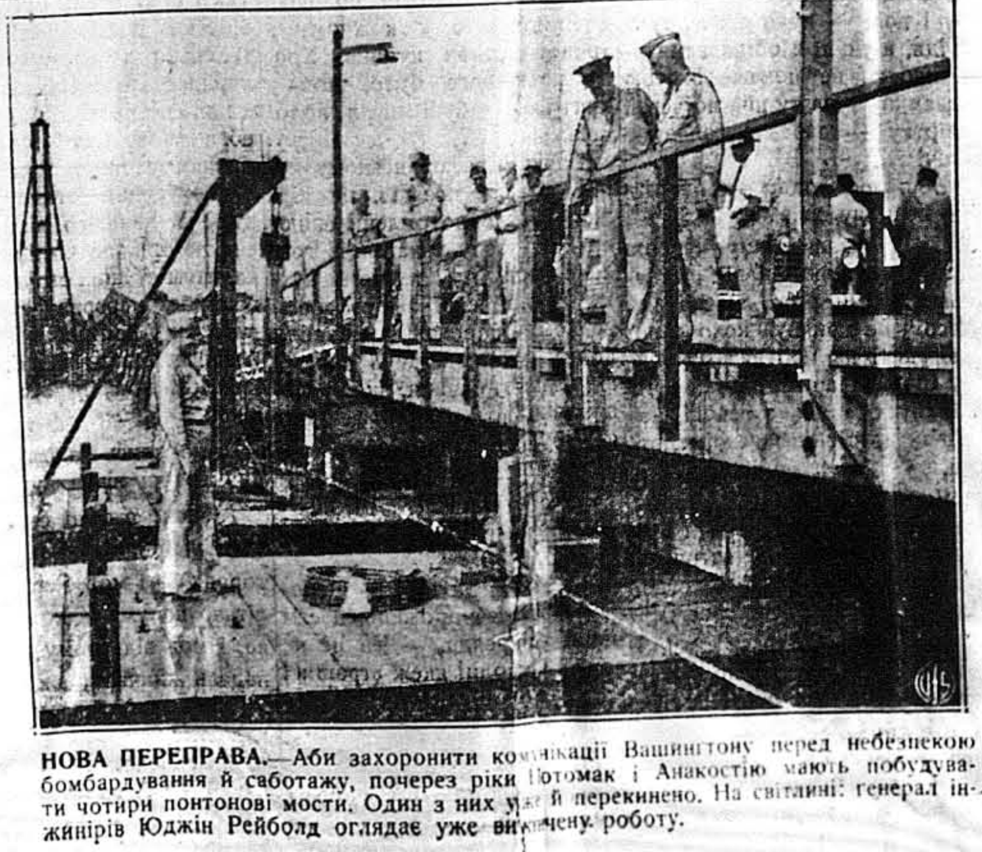
ВАШИНГТОН. — Доналд Нелсон, директор ради воєнної продукції, виїде в наступному місяці до Анґлії, аби скоординувати американську продукцію амуніції з анґлійською. Цей виїзд стоїть у звязку з конференціями, що їх у цій справі відбув тут недавно Оливер Лителтон, британський міністер продукції. Для такої координації потрібно, щоби Нелсон особисто запізнався з умовинами амуніційної продукції в Анґлії.

Армія [illegible]

КАЇРО. — Хоч британські звідомлення з єгипетського фронту досить здержливі, проте ясно виходить, що британцям вдалось здержати армію маршала Ромеля, а навіть завдати їй перший поважний удар. Армія Ромеля мусіла відступити назад пять миль і при тім вона зазнала поважних втрат. Британці взяли в полон 40 тяжких гармат, які вони відразу повернули проти німців й італійців. Також взяли декілька сот полонених. Мілітарні знавці говорять, що тепер знаменита пора для британців повести сильну протиофензиву, бо армія Ромеля виснажена, її комунікації видовжені, а посилки ще не наспіли. Після всяких познак британський командант ґен. Окінлек вже розпочав ту протиофензиву і вже завдав військам Держав Осі поважні втрати. Журналісти, які перебувають на фронті, доносять, що британське військо знаходиться в дуже доброму настрою. Хоч про це офіційно не подають, але британці мають добрі надії, що тяжкі поразки, яких вони зазнали в останніх тижнях, можна буде обернути в повну перемогу. Але війна на тім відтінку ще далеко не закінчена. Ромель стягає на фронт все, що має. Він готов довести до цілковитого розгрому своєї армії, ніж тепер розпочинати загальний відступ, кажуть знавці. Німецька пропаганда вже розбурхала в Німеччині великі надії. Вже хочби з політичних причин Ромель не зможе відступати далеко взад на вигідніші позиції. Тимчасом британські і американські літаки завдають військам Держав Осі великі втрати. Ті літаки безнастанно бомбардують машируючі кольони Держав Осі, як теж їхні склади.

НІМЦІ ЗРОБИЛИ ПРОРИВ НА УКРАЇНІ

МОСКВА. — Советські звідомлення стверджують, що німці зробили на відтінку Білгород прорив і вбились клином в советські позиції. На цім фронті від Курська до Харкова німці проявляють велике оживлення. — Німецькі звідомлення говорять, що їхні війська тепер розпочали давно заповіджену загальну офензиву на Україні і що на цілім просторі між Курськом і Харковом вони прорвали советські оборонні лінії. На тім відтінку німецька армія, як подають німецькі звідомлення, посувається вперед і в однім місци вже перейшла ріку Дон.



НОВА ПЕРЕПРАВА.—Аби захоронити комунікації Вашингтону перед небезпекою бомбардування й саботажу, почерез ріки Потомак і Анакостію мають побудувати чотири понтонові мости. Один з них уже й перекинено. На світлині: генерал інжинірів Юджін Рейболд оглядає уже викінчену роботу.

ПРЕЗИДЕНТ ЗАКЛИКАЄ ДО БОРОТЬБИ ЗА СВОБОДУ

ВАШИНГТОН. — Сегорічне Свято Незалежности відрізнялося від інших передовсім тим, що воно припало на воєнний час. Через те й святкування мало виразно військовий і воєнний характер.

Сиґнал до такого святкування дав самий президент Рузвелт, кажучи в своїм заклику до населення: „На пустинних пісках Африки, здовж тисячів миль боєвих ліній у Росії, у Новій Зеляндії й Австралії, на островах Тихого океану, по роздертім війною Китаю та всіх морях світа, вільні люди воюють очайдушно і вмирають, аби захована свободи й пристойности людської цивілізації.

„І у заллятих ворогом і окупованих краях світа цей День наповняється додатковим значінням, бо він припадає на час, коли свободу й релігію атакують і допчуть тирани, яких рівних нема в цілій історії людства.

„Ще ніколи від часу, як його встановлено в Філядельфії, не припадала ця річниця на часи, так страшні для всего, за що стоїть ця річниця. Ми святкуємо її цього року не штучними огнями вдавання, але смертоносними повзами, літаками, гарматами й кораблями. Ми святкуємо її викінчуючи безконечну лінію зброї, яку ми вантажимо кораблями на всі боєві точки земської кулі".

З приводу Свята Незалежности американський президент дістав від заприязнених зо Злученими Державами урядів надзвичайні ґратуляції, повні врочистих запевнень спільности інтересів та спільних зусиль у веденні війни проти держав Осі.

УРЯД ЗАХОПИВ ЗАГОВІРНИКІВ, ЩО ДОСТАВЛЯЛИ ТОПЛИВО СУБМАРИНАМ.

БАЛЬБОА (Каналова Полоса). — Урядники Оборонної Команди Карібського Моря захопили [illegible] пять осіб, що звязалися для різних підривних акцій в користь держав Осі, а між іншим доставляли топлива німецьким підводним човнам, що оперують довкола східного побережа Злучених Держав. Між арештованими є начальник одної корабельної спілки, котрого підозрівають за керування заговором, канальові копачі й кабаретові дівчата. До відкриття заговору довів один летун, котрий з повітря побачив на мору ладування топлива на підводні човни.

ПРЕЗИДЕНТ ВІДДАЄ САБОТАЖНИКІВ ПІД ВОЄННИЙ СУД.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт установив спеціяльну військову комісію, зложену зо сімох визначних військових ґенералів, котра має судити вісьмох німецьких саботажників, що їх висаджено на американський беріг з німецьких підводних човнів.

На чолі комісії поставлено ґенерала Френка Р. МекКоя. Комісія має зібратися вже в найближчу середу. Прокураторами на суді будуть Франсиз Бидл, ґенеральний прокуратор, і ґенерал Креймер, військовий суддя.

Саботажникам закидують чотири злочини; за кожний з них може бути наложена кара смерти. Суд буде відбуватися при закритих дверях, і уряд не видасть ніякої публичної заяви, поки не буде виданий присуд і цей не буде розглянений президентом.

МЕКСИКО ВИДАЄ АМЕРИЦІ ПРОВІДНИКА БУНДУ.

МЕКСИКО. — Мексиканський уряд арештував Герґардта Вільгельма Кунце, провідника Німецько-Американського Бунду, котрий утік зо Злучених Держав перед судом за шпиґунство й котрий тут власне збирався втікати кораблем з Америки. Арештованого фірера відослано літаком до Злучених Держав.

Кунце мав ставати на суд у Гартфорді, Конетикот, коли суджено російського фірера Вонсяцького. Зогляду на те, що Вонсяцький уже признався до вини й дістав свою кару, Кунце буде суджений з д-ром Ебельом з Тексасу й філядельфійським священником Куртом Мольцаном.

АМЕРИКА МАЄ ЩЕ КРАЩУ „НОВУ ЗБРОЮ" ВІД НІМЦІВ

СЕЙЛСБЕРІ (Норт Каролайна). — У своїй промові в День Незалежности ґенерал Кемпбел, начальник військового ординансу, заявив, що Злучені Держави придумали ще кращу „нову зброю", ніж німці для своєї єгипетської кампанії. Мовляв, вироблені американцями гармати мають більшу силу несення й розриву, а американські повзи під кожним зглядом перевищають німецькі.

АМЕРИКАНЦІ БЮТЬ ПОСТІЙНО ПО ЯПОНЦЯХ НА АЛЕВТСЬКИХ ОСТРОВАХ.

ВАШИНГТОН. — Департамент війни й фльоти подали згідно, що японські війська, висаджені на Алевтських островах, ще там далі сидять, але находяться під постійним обстрілом з моря й повітря.

АМЕРИКАНСЬКІ ПОВЗИ В ЄГИПТІ

БЕРН. — Італійські ґазети стверджують, що причиною, чому офензива Держав Осі на Єгипет в останнім дни припинилась, є те, що на єгипетський фронт прибуло багато американських повзів середньої ваги, званих „Ґенерал Ґрант". Ті повзи, як це стверджують італійські ґазети, мають велику боєву справність. —Назагал італійські ґазети далі виявляють велику обережність у своїх передбаченнях у звязку з подіями на єгипетськім фронті і не скриваються з думкою, що справа там для них так легко не піде. — Про завзятий опір британських військ стверджують німецькі новинкарські бюра, які кажуть, що внаслідок того опору їх поступ вперед мусів дещо звільнитись. Одна німецька новинкарська аґенція попереднього дня була подала, що маршал Ромель цілком розбив британську армію і вже дістався до уйстя ріки Нілю. Чергового дня німці ту новинку мусіли спростувати.

ІТАЛІЙСЬКІ ТОРПЕДОВІ ЛОДКИ НА ЧОРНІМ МОРІ.

БЕРН. — Італійці тяжкими автами переслали певну скількість своїх торпедових лодок через Альпи до Дунаю, а звідтам до Чорного моря. Транспорт тих лодок забрав їм один тиждень. Ті лодки вже оперують на Чорнім морі проти советських кораблів. Спочатку Італія хотіла переправити ті лодки морем, через Дарданельський пролив, але Туреччина цьому спротивилась. Тоді італійці пробували переслати їх залізницею. Але це показалось неможливим, бо залізничий ваґон не міг на собі помістити цеї лодки. Тоді уложено ті лодки на тягароті авта і відповідні льори, та в той спосіб їх перетранспортовано.

БОМБАРДУВАННЯ ПРАВДИВОГО ПЛОЕШТІ.

БАЙРУТ. — Американські летуни, які недавно бомбардували румунські нафтові поля в Плоешті, не дались збаламутити німецькому підступови і скинути бомби на [illegible] побудоване для зміилення німцями. Німці в певній віддалі побудували ціле штучне місто, ніби Плоешті, в ціли відвернення британських і американських літаків від дійсного Плоешті, яке вони пильно замаскували. Про те замаскування дійсного міста і побудування нового Обєднані Держави здавна знали і не дались тим звести. — Турецькі власти, які інтернували декількох американських летунів, що бомбардували Плоешті і в повороті до дому змушені були осісти в Туреччині, дали дозвіл тим летунам відсвяткувати Четвертого Липня в американській амбасаді в Анкарі.

ҐАНДІ ЗМІНЮЄ СВОЮ ДУМКУ.

БОМБЕЙ. — Магатма Ґанді знов змінив свою думку відносно побуту британських і американських військ в Індії. Він раніше спротивився був тим військам і заявив, що вони повинні відразу з Індії забратись. Це викликало негодування серед широкого індійського загалу, який бачив, що британсько-американські сили є одинокі, що можуть здержати японців. Тепер Ґанді заявив, що британсько-американські збройні сили в теперішню пору є пожадані в Індії, щоб охоронити Індію перед японцями. Але вони не сміють втручатись в цивільні справи, мусять удержувати власними коштами і мусять святочно прирічити, що як лиш переможуть японців, відразу опустять Індію. Вони повинні вже тепер дати Індії всі права, включаючи можливість післати до Німеччини, Італії і Японії, індійських амбасадорів.

ЧОРЧИЛ ДАЄ ПРИЗНАННЯ КИТАЄВИ.

ЛОНДОН — Британський премієр Чорчил вислав привітне письмо до Китаю з нагоди пятої річниці війни між Китаєм і Японією. Чорчил дав велике признання Китаєви, що перший поставив чоло агресії і одинокий, що так довго бореться. Водночас Чорчил в імені Британії прирік, що Британія дасть Китаєви всяку мілітарну, фінансову і моральну поміч в його дальшій війні з Японією.

В СЕВАСТОПОЛЮ ЗГИНУВ СОВЕТСЬКИЙ ПИСЬМЕННИК ПЕТРОВ.

МОСКВА. — Підчас здобуття Севастополя з боку німецьких військ згинув відомий советський письменник, Евген Петров (Е. П. Катаєв). — Він написав декілька повістей, драм і сценарій. Серед них гумористична повість „Золоте теля" здобуло йому славу не лиш в Советах, але й за границею. З вибухом німецько-советської війни він зголосився до армії як воєнний журналіст. В тім характері його захопила німецька облога в Севастополі, де він перебув до останніх днів, доки не постигла його смерть.

АРЕШТ ЕСПАНСЬКОГО ҐЕНЕРАЛА.

МАДРИД. — Розпорядком Франціска Франка, ґенерал Ляно мусів піддатись домашньому арештови, аж до дальших розпоряджень. Ґен. Ляно відіграв дуже важну ролю підчас громадянської війни, але тепер став противником еспанських „фалянґістів", себто фашистів.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення мав бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Theree months	$2.50

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Пригорнім Дітей

Як кожного року, так і цього, у середині року головна канцелярія Українського Народного Союзу розіслала до членів залик переписувати своїх дітей з Молодечого Департаменту між дорослих. Цього власне року розіслано між членів до переписання **найбільше в останні роки історії У. Н. Союзу число таких аплікацій, бо коло тисячі.** Цей факт заслугує на ближчу увагу всіх відділових урядників і всіх членів, що дбають за добро нашої організації.

Як їм звісно, У. Н. Союз старався досягнути такого стану, щоби він мав у Молодечім Департаменті **принаймні десять тисяч дітей.** Цю квоту він власне **недавно й осягнув.** Робив він це звісно в тому переконанні, що такої молодечої резерви треба Союзові для забезпечення правильного поповнювання його рядів, які природно постійно проріджуються через вимирання старших членів. Перенесення коло тисячі обезпечених з Молодечого Департаменту відразу декомплетує на таку суму Молодечий Департамент, а цей Департамент не може бути здекомплетований, як не може бути здекомплетована резерва ніякої добре зорганізованої армії. Якщо це занедбається, то недостача відчується колись болюче.

До цього ми не можемо допустити. Переписавши дозрілих дітей між старших членів, ми негайно мусимо взятися за доповнення тої дитячої резерви. За цю роботу треба взятися членам і відділовим урядникам у найближчих місяцях. Ми ніяк не повинні допустити до того, щоби Молодечий Департамент, досягнувши квоти десяти тисяч, знов спав понижче цього гарного рівня [illegible]

[illegible] доповнення Молодечого Департаменту є вдячна робота. Кожному звісно, що серед української іміграції та її потомством є тепер багато малих дітей, незаписаних у Союз. Поле до праці велике, є нагода для неї для кожного. До того обезпечування дітей в У. Н. Союзі має прецінь за собою багато арґументів. Це забезпечення в найбогатшій, найстаршій і найпевнішій організації: це забезпечення певне. І це забезпечення вигідне: У. Н. Союз має аж пять кляс для забезпечення дітей: може кожний вибрати собі для забезпечення себе проти випадку таке забезпечення, яке йому вигідне. До того У. Н. Союз подбав, щоби тим, що переходять у дорослі члени У. Н. Союзу з рядів Молодечого Департаменту, дати різні кредити за призбирані ними фонди. Словом, забезпечення дитини у Молодечому Департаменті У. Н. Союзу це найкраща форма забезпечення родини, а рівночасно найкраща форма забезпечення самої дитини, при її досягненні віку переходу в дозрілі члени.

Тож най заклик У. Н. Союзу до доповнення молодечої резерви не останеться без відгуку. Берімся до праці всі! Доповнім назад Молодечий Департамент до його висоти!

Справа Дискримінації При Праці Задля Раси

Свого часу президент Рузвелт установив спеціяльний комітет для розгляду закидів, що, мовляв, у різних стейтах Злучених Держав упосліджується муринів при надаванні робіт. Коли цей так званий „президентів комітет для справедливих практик при найманні" проголосив, що він збирається робити теж в різних місцевостях південних стейтів публичні переслухування в справі дискримінації проти муринів, з різних сторін півдня піднеслися голоси остороги проти починання таких переслухань. Мовляв уже саме порушування такої справи на півдні є небезпечне. Говорили, що населення півдня зовсім не є свідоме того, щоби вони упосліджували муринів при найманні їх на роботу; як які упосліджування муринів бувають, то бувають вони хіба на півдні. Полудне нібито знає місце мурина, і це місце йому всє признає. До того, якби навіть такі упосліджування десь і траплялися, то це були би тільки виїмкові випадки, які через те й не треба розслідувати, бо це може витворити враження, що такі упосліджування це загальне явище. Зрештою, якби такі упосліджування на півдні й були загальні, то має їх вирішити самий південь; північним стейтам зась до цього мішатися.

Колиж не дивлячися на такі остороги, Рузвелтів комітет для розсліду протимуринських дискримінацій таки заявив, що він думає повести розслід і в південних стейтах, негайно розійшлися з того приводу прерізні поголоски, які підсували різні наміри такому розслідові. Говорили люди, що від тепер мають на полудні заставити білих і чорних ходу у різних [illegible] стенографісток, що мається завести „суспільну рівність" між расами й скасувати осібні вози для муринів на залізницях. Говорено навіть таке, що уряд хоче заставити білих женитися з муринками.

Розпити кореспондентів північних газет серед муринів південних стейтів показали, що навіть муринам такі річі, про які говорили чутки, не сняться. Вони просто не ждуть суспільного, чи товариського, зрівнання з білими. Ніхто з них навіть не сподієтьея дожити до часів такого зрівнання. Кромі цього серед муринів півдня були поважні упередження до праці таких орґанізацій, як Краєвий Союз для Поступу Колірових Людей; мовляв, вони зовсім не розуміють положення мурина в південних стейтах. Очевидно, мурини знають, що конституція гарантує їм суспільну справедливість і рівність, але шукати їх для муринів у південних стейтах це одно, що гнатися за блудним огником.

Щодо Рузвелтового комітету для розсліду дискримінації проти муринів, то мурини південних стейтів загально признавали, що становище муринів у південних стейтах у порівнанні з білими від початку цеї війни погіршилося. Мурини почувають, що, коли в південних стейтах стали розвиватися воєнні промисли, опозиція проти поправи долі муринів затвердла та що нині мурина позбавляють навіть тих нагод до праці, що здавна вважалися йому належним.

До того модерний промисел потребує фахового робітника, а серед муринів фахових робітників розмірно мало, бо він має розмірно мало нагод такий фаховий вишкіл дістати. Правом загострення протимуринських почувань серед білих є напримклад гостре виконування південного звичаю, що мурини мають їздити на залізницях осібними возами („Джім Кров карс").

Останніми часами стало багато труднійше для студентів білої й чорної раси стрічатися зо собою в групах. Треба було теж відкликати різні спільні релігійні підприняття білих і чорних.

Серед такої атмосфери почалися переслухання перед Рузвелтовим комітетом для розсліду протимуринських упосліджень при найманні на працю. Упередження проти переслухань були такі сильні, що члени [illegible] відкриваючи пере- [illegible] вони хочуть покінчити зо суспільністю нерівністю рас на півдні; мовляв, комітет обмежується лише до дискримінації при наданні роботи. Один член комітету навіть сказав, що полудневі стейти так завзято держаться суспільної нерівности рас, що нема в світі сили вибити їм з голови це наставлення.

Остаточно переслухання почалися і нераз можна було помітити зовсім несподівані явище. Люди допитували свідків, свідки зізнавали найрізніші факти, розкривали очевидно зловжитки й упередження, але ні небо не завалилося над полудневими стейтами, ні білих не заставлено пити воду з чорними з одної керниці, ні їхати в одному возі, ні женитися з чорними. І ділися на самому переслуханні предивні річі: ось наприклад один білий свідок, відповідаючи на допити допитувача-мурина, сказав йому: „Єс, сер". Багато людей у салі переслухань посміхалося на таке титулування мурина паном, але на цьому справа й скінчилася. Ніхто з цього не зробив висновку, що валиться суспільний лад полудневих стейтів, як це колись усі просто загально заповідали.

Таке було загальне здивування спроводу цеї нової постанови півдня, що навіть уряд почав шукати причин цього явища. І ось на думку уряду, до цеї зміни традиційного ставлення південного населення до справи відношення між білими й чорними причинився головно „конструктивний провід" ліберальних південних ґазет, головно бермінґгемської ґазети „Нюз енд Ейдж-Гералд", монґомерської ґазети „Адвертайзер" та луисвилської ґазети „Куріер-Джорнел". Ці ґазети писали передовиці про цей розслід і вказу- [illegible] південні люди вже зрозуміли, що вних може бути проблема, себто спірне питання, та вони зрозуміли, що, коли таке питання є, то їм треба його розвязати, а не його закривати. Словом, як каже уряд, люди з південних стейтів уже дозріли до зрозуміння нового положення. Вони тепер уже знають, що війна дає їм надзвичайні матеріяльні нагоди, а коли при тому виринають питання відношення між білими й чорними робітниками, то білі мусять ці справи теж підняти, їх розсліджувати, над ними дискутувати й старатися їх вирішити не за бажанням самого серця і по лінії старої традиції, але розумом, за засадами правди й справедливости.

Ясність Проводу

Навязуючи до наших двох стать, що торкались питання проводу, канадійський „Український Робітник" поробив декілька хибних спостережень. Він у своїм числі з 26. червня ц. р. в рубриці „Спостереження" пише:

„Пише „Свобода" в редакційній статті із 12. червня ц. р., що американський Верховний Суд видав рішення більшістю голосів таке, що багатьом часописам воно не подобалось, між ними й „Ню Йорк Таймсови" і додає, що це не значить, щоб „Н. Й. Т." робив висновок, що такому непереконливому рішенню суду не треба повинуватись. Навпаки: повинуватися треба. Цілком правдиво сказане. Але пише таж „Свобода" в статті „Творення і шанування проводу" таке: 'Коли якась людина, хоч би й на відповідальнім становищі, не має виразних провідних вказівок, вона взагалі не може зараховуватись до проводу. В такім випадку не може бути мови про послух, або непослух проводові'. Виходить за „Свободою", що рішення американського Верховного Суду, хоч і неминле і незрозуміле, треба слухати, а провід (Суд також провід) узагалі, коли він не має виразних провідних вказівок, слухати нема потреби і мови про послух або непослух бути не може. Це одно одному перечить. Заключення: „Свобода" не має виразних провідних вказівок, тому..."

Таке заключення робить „Український Робітник". Питання проводу занадто важне, щоб його ось так розвязувати в такій рубриці, як „Спостереження". До того автор тих „Спостережень" прийшов до неправильних заключень. Він зробив засадничу помилку в аналізі наших двох стать, змішавши до купи два поняття — „ясність" і „переконливість" у проводі. Це зовсім дві окремі справи і їх не можна утотожнювати. Якась провідна думка може бути дуже ясна, а непереконлива. А може бути переконлива, хоч неясна. Рішення американського найвищого суду було цілковито ясне і недвозначне, хоч могло бути непереконливе. Більшістю голосів було в ньому найвиразніше сказано, що в засаді можна оподатковувати певні релігійні секти. Меншість суддів видала противне рішення, яке теж було дуже ясне і недвозначне. А що на заса- [illegible] процедури більшість рішає, тому й дотичні чинники мають повинуватись рішенні більшости.

Як сказано, те рішення, хоч зовсім ясне і недвозначне, могло бути непереконливе. Коли на девять суддів чотири має відмінну думку, то зрозуміло, воно може викликати сумнів в людей, чи напрямок, вказаний найвиразніше більшістю, виразний'."

В другій нашій статті про „Творення і шанування проводу", ми порушували цілковито щось інше — ясність провідних думок. Ми приходили до висновку, що маси можуть іти за провідними вказівками лише тоді, коли ті вказівки виразні. Як можна іти за невиразними вказівками? Це фізично неможливо. „Український Робітник" має іншу думку. Він говорить: „Ні. По нашому провід треба слухати завжди! Навіть тоді, коли його не розуміємо; навіть тоді, коли декотрим з нас видається, що він 'непровідний' і 'невиразний'.

Як можна слідувати за провідником не розуміючи чого він від нас хоче? Уявім собі групу людей на роздоріжжі. Вони збились у купу і радяться куди йти. Є в них провідник і до нього вони звертаються з найкращою волею слідувати за його вказівкою. Але той провідник їм неясно відповідає: „Той шлях можна взяти, а може той. І той не лихий. Стрівайте ходімо туда", заключує він держачи цілий час руки в кишенях і не показуючи виразно котрим саме шляхом треба йти. Чи можна йти за таким „провідником"? Чи може тут бути мова про послух, або непослух проводові?

Нажаль такі „провідники" нераз у світі трапляються. Бувають вони і серед нашої суспільности. Там, де треба масі найвиразніше сказати, котрим шляхом йти й перебрати за той шлях відповідальність, вони викручуються фразами, загальниками, загадочною мовчанкою, або кличами про „національну честь", „видержливість", „рівновагу духа", „льояльність провідникам" і т. п. Певно, що маса повинна йти за своїми випробованими провідниками, нераз і тоді, коли добре не розуміє остаточних цілей своїх провідників. Алеж ті провідники мусять масі найвиразніше вказати той шлях, по котрім вони в дану пору мають ступати. Що буде на кінці цього шляху, можливо, для маси деколи важко зрозуміти. Але напрямок маса таки мусить найвиразніше знати, інакше фізично не зможе станути на даний шлях.

Провід це ніщо інше, тільки вгадування подій, це візія будучого. Провідник, який веде людей до якоїсь цілі мусить кожночасно вказувати людям шлях, на який вони мають ступати. Хоч остаточна ціль перед провідником, як і перед масами, закрита, то провідник бачить виразно ту ціль у своїй уяві і знає куди повести інших, щоб до неї добитись. В автократичних краях провідники мало завдають собі труду, щоб виясняти масам про остаточну ціль і користи випливаючі з неї; але шлях, яким мають маси йти вияснюють всі системи. В автократичних краях означують цей шлях виразніше, ніж у демократичних. Автократи просто диктують кожно-

(Докінчення на стороні 3-тій)

Дві Долі

Повість

ДАНИЛА МОРДОВЦЯ

31)

А у ту Січу не легко то було і вскочити... Вона стояла за високим земляним валом, а її обступали, на схід сонця, чотири притоки Дніпра-Славути: Чортомлик, Прогной і річки Скарбна і Павлюк. Уввишки вал був в шість сяжнів, височенький таки... З поля, на захід сонця, на валу були височезні острі палі чи то частокол, а в ньому бойниці. З другого боку, що на схід сонця, від Чортомлика і Скарбної до самісінького валу збудовані були із товстого брусу здоровенні коші, що засипані були землею, так, що їх ніякеб ядро не пробило, не то що кулі. У самій Січи стояла височезна башта, теж на захід сонця, двацять сяжнів у обхід, а у тій башті, звичайно, добрі бойниці. Перед самою баштою глибочезний рів, а далі за ровом земляний городок, сто сяжнів у обхід, а в йому віконця, з котрих визирали на світ божий січові гармати. У тих кошах, що були на схід сонця, прорубані були під бойницями вісім вузеньких „хвірточок" чи „пролазів", таких вузеньких, щоб тільки одному козакови пролізти з відрами по воду на Чортомлик та Скарбну. Мірою була Січа, як обійти її кругом, — більш девятьсот сяжнів — без малого дві верстви. Чималенький таки городок! — не десять і не двацять тисячам можна було у йому ховатись...

Так ото як порізали татари й яничари у поли й у Великому Лузі січову сторожу і зоставили для себе, за язика, тільки одного вартового, то хан Селим Гірей і улестив його обіцянками великого скарбу і волі — куди схоче, туди й іди, а укупі з обіцянками — і шаблю: не покаже охотою незамкнуту на ту ніч, по черзі, хвіртку — зараз і голову з пліч!

Зосталось одно — показати нещасну хвіртку.

От завязали йому чадрою чи то рушником від татарської чалми рота, щоб іноді, часом, не крикнув коло самої хвіртки і не побудив би сонну Січ, яничари й повели його під руки, а він, з неволі, повів їх до тієї нещасної хвіртки.

Як вода у лотоки ринули яничари у той „пролаз", і вже за перших півнів затопили і майдан, і всі улиці й улички поміж курінями і за курінями...

А у Січи — тихо як в усі. З вечора трохи потепліло, і вогкий сніг, мов борошно мягенько, і не хруснув під ногами проклятущого бусурманського войства... Хоч в ухо стріль! От-от потечуть ріки козацької крови червоної...

А щож козаки? Після гульні, танців і скоків, підпилі й потомлені, вони спали по своїх курінях, покотом чоловіка по півтораста у кожному з трицятивісьмох курінів. Хропу козацького було, мов у кінському табуні після водопою.

Тільки у васюринському куріні деякі з козаків, не підпилі й мало потомлені, сидючи коло столу у каганців грали в карти. А у темному кутку лежали собі рядом наші знайомі запорожці, що їздили колись у Печерське з дарами від Сірка та бачили, як Юрась-архимандрит служив вечірню службу, — Павло Пелеха та Яким Яворницький.

Лежать вони та тихенько розмовляють про старовину, коли чують:

— Цитьте, цитьте! — шепоче Шевчик запорожець, а сам білий як крейда. — Чи це не сон?... Господи! якеж страшне!

І він показує на зачинене вікно у кватирку, де була маленька щілинка.

Ті туди... Зирк! аж волосся сторч стало... Увесь майдан людьми затоплено, мов ото буває у церкві на велике свято... та усе яничари!... Кинулись і ті, що у карти грали... Так і є! Пропала Січ! пропало військо запорозьке!... Зараз тихенько давай будити увесь курінь... Повскакували... Де і хміль подівся!... Скочили на ноги мов один чоловік — мовчки ухопили мушкети... А тут курінний отаман порядкує... У кожного вікна поставив по три, по чотири чоловіка, найметніших стрільців, щоб вони без перериву стріляли у гурт, як у копицю, а інші щоб безперестанно набивали мушкети і подавали тим, що у вікон...

Помолились та разом і відчинили усі вікна куріня...

Торрох! аж по степу й лісом луна розгляглась... Торрох! торрох — і мов блискавка вилітало полумя із кожного вікна, і мов від грому небесного падали яничари, аж до небо, до самого Аллаха посилаючи передсмертні оклики і проклони... Падають, та й падати нікуди — так густо!

Від грому мушкетів прокинулись і інші куріні — всі трицять вісім!...

Сотки блискавок і громів вилітали разом із усіх вікон, і яничари „аки козли между собою мятущи ся" — як каже літописець — падали на землю і захлепувались своєю і братерською яничарською гарячою крівцею. Самі вони у такій тісноті мусіли або стріляти на небо, у повітря, дурницею, або бити свого брата, бо куди не повернись, — стояла стіна із яничарів же...

Скоро і ці живі стіни повалились і стало вже не так густо: мерці загатили собою і вимостили трупом і майдан і кожну уличку. Тоді із отаманського куріня вибухнув голос:

— До ручного бою, дітки, до ручного!

І разом у кожному куріні відчинились двері і запорожці, як бджоли із уликів, висипались із курінів, і почалась страшна різанина рукопаш: у діло пішли тоді шаблі, ножі, турецькі ятагани-запоясники, келепи. Це вже була чисто різницька робота. Турки вже мало і відбивались, бо думали, що так судив їм Аллах тут погинути.

— Алла! Алла! Алла! — здіймали вони руки на небо і падали мертві на своїх братів яничар.

Січ мов курилась туманами: то не тумани над Січчю вставали, то курилась на морозі ще тепла кров турецька.

Ще тільки на світ почало благословляться, а вже у Січи не зосталось ні одного живого яничара. Усе червоніло турецькою крівцею — стіни святої церкви, куріні, гармати... За червоним не видко було і снігу, хоч перед ранком і вдарив знов такий мороз, що пара з уст, здавалось, замерзала.

А тимчасом вернулись із погоні дві тисячі панцирників-козаків, котрі вже не догнали хана Селем-Гірея з його ордою в сорок тисяч коней і з рештою недобитих яничар, котрих врятувала хвіртка, якою вони й дібрались у ночи в Січу, як вовки у кошару. Привели тільки одного язика-татарина: кінь під ним пав у погоні, і його взяли запорожці за язика.

(Дальше буде).

ВІД УКРАЇНСЬКОЇ ДИВІЗІЇ U. S. O.

Цим подаю до загального відома, першу лісту жертв на ЮСО зложені на мої руки.

Група відділів Союзу Українок і Товариства ім. Лесі Українки $100.00.

По $25.00: Т-ва Жіноча Поміч, Платон Стасюк; Гузар і Романишин $20.00.

По $10.00: Союз Українок, відділ ч. 18, Т-ва ім. Ів. Франка, Микола Гладун, Юлія Піщак.

По $5.00: Катерина Грендус, Іван Пшик, Іван Примак, Іван Плашовецький, М. Ляхович, Леон Леньчук, П. Білак, Іван Либа, Іван Гутра, Стефанія Абрагамовська, А. Борщевський, Н. Костів, А. Петрак, Мих. Глінський, Марта Гураль, Мілдред Воробец, Іван Слободзян, Іван Кузик, С. Виноградник, Петро Матієв, Стефан Чайковський, Алек. Матейко, Ф. Кудлак, Роман Кузів, Павлина Шевчук, Микола Гуза, С. Шевців, Микола Поліщук.

По $3.00: Василь Мандзюк, Мих. Кручовий, Гр. Семенюк.

По $2.99: Вас. Босий, Н. Єдлінський, Мик. Марусин, Василь Дворчин.

По $1.00: Яків Дуткевич, Мрс. Вітен, Марія Гречин, Мрс. Набожинська, Мр. Шедлод, Мр. Валлес, Герич, Мик. Люзаняк, Мик. Гулей, Мрс. Бела, Мих. Сербенський, Мих. Кравс, Василь Гнатів, Петро Михалюк.

Разом $383.00.

Гроші доручено до головного бюра ЮСО.

Наколиб хто з Товариств або поодиноких людей мав сколектовані гроші, прошу негайно принести на мою адресу, кожного дня до 7-мої години ввечері.

Платон Стасюк, скарбник Української Дивізії Ю.С.О.
124 Перша Евеня,
Ню Йорк, Н. Й.

ЯСНІСТЬ ПРОВОДУ

(Докінчення зо сторони 2-гої)

що, що має робити. В демократичних краях рахуються з волею поодиноких громадян. Тому провід демократичних країв звертає увагу і на остаточну ціль та старається вияснювати її масам. Виразність проводу є, бо мусить бути, в кожній системі, просто тому, що за невиразним проводом фізично не можливо ступати. Невиразною фразою можна лише чуттєво захопити маси. Коли за тою фразою не слідують виразні вказівки, що треба робити, та куди йти — захоплення маси розвівається.

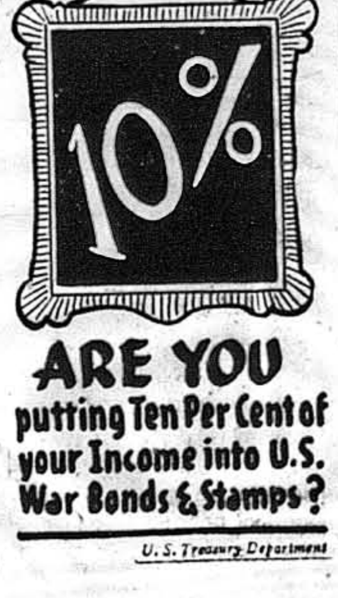
Накінець слід зробити ще одну заввагу відносно автократичного проводу. „У. Р." оспорює наше твердження, що нарід може дібрати собі автократів. Він каже: „З тим то річ, що автократи то така порода людей, що їх нарід не добирає. Тому вони є автократи. Автократи, по-іншому диктатори, висуваються наверха самі, своєю силою й силою згуртованих коло них созвучних елементів, щоб владу свою народови накидають силою".

Вистарчить прочитати книжку сучасного найбільшого автократа, що вогнем запалив світ, Гітлера, „Майн Кампф", щоб переконатись у мильності цього погляду. Ніяка людина на світі не може бути така сильна, щоб своєю власною силою підбити кількадесять мілонів інших людей. Автократи наперед гуртують біля себе мале число людей; ті підбивають більший гурт, опісля ще більший, доки не оволодіють такою масою людей, при помочи яких можуть володіти рештою. Коли та решта є індиферентна, недбала, й байдуже їй, хто стоїть у верху, то автократови вдасться нераз і при помочи невеличкого гурта оволодіти даним народом. Тоді своєю байдужністю широкий загал фактично „дібрав" собі цього автократа. Бо колиб він його дійсно не хотів, він мав багато нагод його відкинути.

Автократ знає це дуже добре. Його силою, при помочи якої він добивається влади, є такі слова і кличі, які потрапляють в душу мас. Гітлер у своїй книжці „Майн Кампф" говорить, що до серця мас можна дістатись лише тоді, коли тронути справу, яка вже знаходиться в їх серці. Як відомо, Гітлер зпочатку користувався демократичною німецькою конституцією і зістав премієром щойно тоді, коли дістав у Райхстагу більшість. Як це без обиняків стверджує британський державний муж Ванситарт, це німці вибрали собі Гітлера і вони всі за це відповідальні. На адресу німецьких соціялістів і демократів пливе ще й нині чимало терпких докорів, що так легко піддались Гітлерови і з ним не боролись.

Діставшись до влади Гітлер відразу скасував демократичну німецьку конституцію і став справжнім автократом, себто людиною, яка свої розпорядки опирає виключно на своїм власнім розсудку, на своїй „інтуїції", не на волі народу. З цього одного прикладу найвиразніше видно, що автократи можуть послугуватись у початках найбільш демократичними засобами. В процесі творення їх сили нарід, широкий загал, має багато нагод їх відкинути. Колиж нарід цього не робить, значить він собі тим фактично „дібрав" автократів до проводу.

Пильні студії українських визвольних змагань з останніх десятків літ виказують, що фактично кожна доба, кожний рік, мав серед українців знаменитих провідників, які мали достаточно знання і характеру, щоб довести наші маси до остаточної цілі. Але нераз траплялося, що тих провідників чомусь маси чи провідна верства відкидали. Натомість вибирали людей мягких, нерішучих, невиразних, компромісових, які кожному признавали троха рації, а нікому цілої. Своє власної „рації" вони не видвигали. Щоб надолужити цим недостачам, окружения, біля такого провідника нераз звеличували його „автократом", чи „диктатором". Окруження немов відчувало інстинктом, що ось такий „автократ" не візьме нікого за чуба. Зате вразі якоїсь невдачі воно могло звалити вину на „автократа". Вінже автократ! Така половинчаста система докочує суспільність до провалу.



Домашній Фронт

Багато з нас зазнали чимало трудноців на протязі кількох останніх місяців, пристосовуючись до нових, воєнних обставин. Цілі індустрії перестали виробляти предмети щоденного вжитку і перейшли на вирібництво воєнного знаряддя. Для виробу зброї приходиться вживати величезну кількість сирівців, з яких дотепер виробляли те, що потрібне для домашньої вигоди. Наслідком цього переходу з мирної на воєнну продукцію тисячі робітників тимчасово були без праці.

Тепер це тимчасове безробіття минається і за те у багатьох ділянках поважно загрожує недостача робітників. Вирібництво воєнного знаряддя постійно зростає, а продукція предметів домашнього вжитку щораз то маліє. Робітники, що були без праці, вертають до фабрик і індустрія незабаром найде місце не тільки для них всіх, але ще й для тисячів нових працівників.

Радіова індустрія виробляє тепер приймачі і надавчі апарати для армії і фльоти, замісць дотепершніх хатніх радіо. Вже тепер помітно недостачу фахівців у технічних ділянках цієї індустрії, хоч у фабриках, яких ще не перемінено на воєнні, робітників забагато. Вирібництво машин до прання перемінено цілком на воєнне і у тій ділянці кількість зайнятих робітників нормально або й більше як передтим. Деякі фабрики, що виробляли виссавачі пороху („векуум клінер") і далі їх виробляють, з трудом вдержують своїх робітників на праці. Ті з них, що перейшли на воєнне вирібництво і продукують підстави для гармат і скорострілів, прицілі й інше воєнне знаряддя, дають працю більше робітникам ніж в минулому році, що був останнім роком нормальної цивільної продукції. Продукція виробів зі срібла дещо нижче нормальної але вона поправиться в найближчому часі. За те число робітників при виробі фотографічних апаратів багато більше, як нормально і відчувається недостачу фахівців, що вміють виробляти соки. Те саме відноситься до вирібництва машинок до писання, при якому фабрики працюють день і ніч. Взагалі наближується час, коли ніхто, хто може працювати, не буде без зайняття і коли для кожного буде місце у нашому воєнному зусиллі.

Нагляд над чиншом за помешкання у місцевостях, де зосереджені воєнні індустрії, є незвичайно важним засобом боротьби з дорожнечею. Уряд Контролі Цін дав місцевим властям 60 днів часу на те, щоб вони обнизили чинші в 302 промислових округах. Багато з них цього не зробили. Тоді згаданий уряд сам взявся за діло і наказав зменшити чинші в 54 округах, в яких живе одна пята частина усього населення Злучених Держав. Деякі з тих округ такі великі як місто Шикаго з околицею, інші обмежуються до маленького місточка як Сан Луіс Обіспо в Каліфорнії. Підвищування чиншів за помешкання, такожмо як підшрубовування цін, є одною з головних причин дорожнечі і всі повинні старатись його поборювати.

Почавнаючи з 13-го липня продавці волового мяса і телятини мусять означувати це мясо щодо його якости. На всіх більших штуках мяса мусить бути прибита печатка, яка показує, чи воно є першої другої чи гіршої якости, згідно з встановленими державними приписами. Від якости залежить ціна мяса. Цей порядок видано на те, щоб господині діставали за свої гроші належний товар. Дуже можливо, що на малому куску мяса не видно буде цілої печатки, але покупець все може зажадати, щоб йому показали цілу штуку. Ціль цього розпорядку є ще така, щоб населення могло належно відживлятись в цей трудний час.

U. S. O.

Кампанія, яку веде U. S. O. за 32 мілионовим фондом мала тривати офіціяльно до 4. липня, але продовжено її до 9-го липня, ц. р. Це не значить, що з тим днем дальша акція U. S. O. перестає. U. S. O. напевно буде існувати, як довго буде війна. День 9. липня, це лише кінець апелю спеціяльних жертв, яку громадяни повинні зложити або приректи. З тим днем більші функції бюр U. S. O. зменшується до мінімума, бо треба мати на увазі, що в бюрі U. S. O. дуже мало працівників працює за винагородження, бо переважна частина робить даром. Тому власне в такі кампанії, так як в інших обмежується час.

День 31. липня є властне днем, де кінчиться велика форса праці U. S. O.

Думаю, що для нас не таке важне, що, коли кампанія кінчиться, як те, кільки ми зможемо для U. S. O. в нашій кампанії до 31. липня ц. р. зложити. Щоби не остати позаду, ми мусимо всіма силами старатись довершити свою квоту, бо такої справи не можна тихцем пропустити. Треба нам зрозуміти, що в Українській Дивізії U. S. O. ніхто не працює для своїх зисків або особистої реклями, та тому не можна нам розводитись над тим, чому той або тамтой є в комітеті; такі малі дрібниці можуть представляти велику вагу лише в малих людей, а якби таких людей найшлося більше, то властне це найбільше шкодило би нашій праці для U. S. O. На непорозуміннях ніхто ще нічого не збудував; тому в такій справі, як U. S. O., гріхом є ставитись порожо до кампанії, бо тим лише докажемо свою безвартість.

В праці U. S. O. не повинно забракнути ні одного відділу великих українських запомогових організацій, без огляду на їх політичні погляди; U. S. O. не є ніякою політичною забавкою, та ті відділи, які не схочуть працювати через час кампанії для U. S. O., для української імміграції нічого доброго не зроблять.

Тому стараймось всі разом довершити почату працю Української Дивізії U. S. O. Тим ми докажемо не тільки гідність бути американцями українського походження, але й докажемо, що розуміємо клич U. S. O. та оцінюємо їх працю, що заступає матерей і батьків для наших вояків, котрі кладуть своє життя за наше краще завтра.

В середу, 8. липня ц. р. в годині 8. вечером в льокалю Українського Демократичного Клюбу, 59 St. Mark's Pl. (8 Вул.) відбудуться чергові збори Української Дивізії U. S. O.. На ті збори запрошені є представники всіх наших товариств і організацій, без огляду на їх переконання партійні і релігійні. Я маю надію, що тих представників не забракне, бо збори це важні: обговорюватись буде справу віча, котре відбудеться 17. липня; як також засоби збирання нашої квоти.

Наколи ми не зможемо докінчити як слід нашого обовязку, то вина буде на нас всіх. Час найвищий залишити дрібниці та взятися всім до праці через час нашої кампанії для U. S. O.

Платон Стасюк,
скарбник Укр. Див. U. S. O.

Всі особисті або зібрані жертви прошу слати або принести кождого дня в 7. год. вечір під адресу: 124 — First Ave., New York, N. Y.



ПЕРЕБРАВ ВАЖНИЙ ОБОВЯЗОК.—Ген. Клод Окінлик (Афлек), перебрав команду британійської армії в Єгипті після того, як генерал Річі, що командував перед ним тою армією, зазнав з боку армії Ромеля порязку. Окінлик є шкотського походження і по шкотськи його назвище вимовляється Афлек.



БОРОТЬБА В ЛІБІЇ. — Британійські гарматчики обстрілюють німецькі позиції біля Матрута. Ця світлина була переслана з Каіро, Єгипет, по радіо.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Закупино 15 примірників Історії України.

Відділи Самостійного Золотого Хреста, та поодинокі членкині замовили досі через Головну Управу С. З. Х. 15 примірників Історії України Грушевського, виданої англійською мовою Єйл Юніверсіти Прес.

Примірники, закуплені відділами, призначено для бібліотек Американського Червоного Хреста. І так відділ 1 призначив для бібліотеки А. Ч. Х. у Вашингтоні, відділ 2 для бібліотеки А. Ч. Х. в Джерзі Сіти, Н. Дж., відділ 6 для бібліотеки А. Ч. Х. в Пасейк, Н. Дж. відділ 15 для бібліотеки А. Ч. Х. в Ню Йорк, Н. Й., відділ 17 для бібліотеки А. Ч. Х. в Рачестер, Н. Й., а один примірник для власної бібліотеки, відділ 29 для бібліотеки в Коговс, Н. Й.

Крім того замовили для себе по одному примірникові такі членкині: Ольга Пельц, Катерина Хандога, Марія Молодович, Марія Голубко, Стефанія Галичин, Станислава Гурин, Анна Литвин, Марія Субтельна.

Головна Управа Самостійного Золотого Хреста.

БРИДЖПОРТ, ПА.

Ювилей 54. відділу С. У. А.

Дня 13. червня, Товариство Ольги Басараб, 54. відділ С. У. А., обходило пять-літній ювилей існування.

Членки товариства через цілий тиждень працювали в день і в ночі, щоби приготовити бенкет та запросити якнайбільше гостей, щоб краще звеличати ювилей. Добрі наші фармери громадяни: О. Катеринюк, І. Пацюк та І. Лаврук подарували кілька когутів, наші членки також поприносили дещо, щоб менше було треба купувати. Господинями, що готовили вечерю були: пані: А. Козак, П. М. Моштук, П. Розалія Бабій, П. А. Клюс, П. М. Кушнір, К. Шуль, В. Сенцецька, В. Шевчук, М. С. Шевчук, М. Б. Шевчук, П. Плесевич, А. Мартинюк, С. С. Деяку тяжку роботу виконали п. Йосиф Шевчук, М. Кзак, С. Козак, К. Моштук, І. Бурий, Йосиф Бабій, Стефа Шевчук.

Колиж вже було все гарно приладжене, пона сотка гостей засіли коло столів, на котрих наші господині розставили смачні страви. Ісцевий парох О. Евген Баюш провів молитву. Голова вілу П. Ксеня Шуль привитала всіх гостей, пояснила ціль свята і передала провід свя секретарці відділу, п. К.

Секретарка прочитала звіт з праці у відділі з цілих пять літ. Відділ роздав на ріжні ціли $1,352.65. Двленки відділу вибрано як квітет, що стиме переводить збірку в місцевій укр. церкві і передає постійно до заряду А. Ч. Хреста. Він передав досі $56.65. Відтак промовляли: о. Е. Бартош, представниці філадельфійських відділів С. У. А.; голова 41. відділу, бувша організаторка С. У. А. також організаторка 54. відділу, п. Олена Штогрин, вона передала від свого відділу щирий привіт та дарунок в сумі $5.

Представниця й теперішня голова 42 відділу С. У. А. у Філядельфії, перша організаторка С. У. А., пані О. Лотоцька зложила привіт від свого відділу й передала дарунок в сумі $5, бесідниця розказала скільки труду і праці треба було перенести при зорганізуванню тепер славної нашої організації С. У. А. Молоденька представниця й місгоголова 47 відділу С. У. А. П. О. Грицишин також зложила привіт і від себе передала дарунок для відділу $1. П. М. Насевич, представниця і голова 46. відділу С. У. А., складаючи привіт, зложила дарунок в сумі $5. У своїй промові П. Е. Ратай, голова місцевого Укр. Горожанського Клюбу, пояснив англійською мовою, яку користь має укр. громада в Бриджпорт, Па., із згаданого клюбу.

Бувший голова місцевої парохії, П. М. Панчак, промовляв про працю української громади в Бриджпорт на церковнім полі. При кінці промовив адвокат і проповідник української радієвої години в місті Філядельфії, п. Т. Свистун, котрий підчеркував потребу помочі нашій прибраній бідчині Америці та дав признання членкам 54. відділу С. У. А. за їх працю для Червоного Хреста. Вкінці відспівано гимн С. У. А., національний гимн український і американський, а гості ще забавлялися до пізної ночі.

К. С.

Жіноча Сторінка

Купуєте Хату?

Як підчислюють статистики — купно мешкальних домів у підміських дільницях зросло в останніх роках принайменше на сто відсотків. Завважуємо самі між собою, як щораз більше наших людей теж купує власні хати та переноситься жити у кращі мешкалеві околиці. Виходить, що не сама лиш війна та охота забезпечення одадностей складаються на це явище. Причина лежить теж у цьому, що покращали мешканеві відносини по містах в слід за фінансованням державою будівельним рухом, який пішов по цій лінії, щоб дати можність середньо-заможній клясі набути власну модерну хату, у чистій, здоровій дільниці.

До цього часу по американських містах добре та гарно мешкала лиш найзаможніша кляса людей, а середня та незаможна ділила такі самі невигоди, погань, та занедбаність різного роду міських „сламсів" та старих дільниць. Коли поглянемо на нюйорський Менгетен, найстаршу мешканеву дільницю міста, то на ділі найдемо лиш два типи мешкань, що різко від себе різняться: вигідні та гарні, що за них платиться сотки ренту у місяць, і однаково позбавлена краси та справжнього комфорту рента, де ціна вагається лиш у залежности від цього, чи мешкання лежить ближче чи дальше від вулиць, на яких живе найзаможніша кляса людей. Нерідко на долині міста можна найти за дешевшу ціну багато краще мешкання, чим це що виходить одиноким вікном на темний мур якоїсь Пятої чи Парк Евеню, і з цеї причини вважається вартим більшого ренту.

Поки сталося це, що сама держава занялася справою кращих мешкань для міст, люди, що середньо заробляли, здебільша жили всуміш з бідаками і нічого собі з цього не робили. Було засадою, що мусиш зле мешкати, якщо ти не є міліонером. Сьогодня в Америці вже й до мешканців міста вживається засади „покажи мені, як ти мешкаєш, а я скажу тобі, хто ти є". Людині, що досягла деякого суспільного значіння чи середнього ступіня зарібку, прямо не лицює погано мешкати, а якщо так діється, то публична опінія негайно записує це на рахунок скупости та недостачі особистої культури даної одиниці. Також для незаможних родин найшлася можливість поліпшити їхні мешканеві відносини, бо по містах розпочато для них будову модерних мешкальних домів, що відповідають вимогам вигоди, краси та охайности. Після воєнної перерви цей рух напевно буде продовжатися дальше аж до повного успіху.

Але купити хату — це замало піти до агента, послухати його гарної мови та підписати зобовязання сплати. Хата, у якій рішаємося жити через літа, це не винаймлене мешкання, що з нього можемо вибратися після року, чи двох. Тому Інститут Домашнього Господарства при нюйорській газеті „Геральд-Трібюн" випрацював та опублікував покажчик різного роду справ та проблем, які належить розглянути при купні мешкального дому. Призначений він для вжитку нефаховців, щоб охоронити їх перед стратами, що можуть зайти з різних малих недоглянень, які промовчить перед ними людина призначена для цього, щоб хату чимскорше продати.

За опінією згаданої установи зачинати треба від цього, щоб вибрати дільницю, замешкалу цього роду людьми, між якими ми і наші діти можуть найти довголітніх приятелів та товаришів. Колиб нас навіть стати було на це, щоб купити хату у якійсь міліонерській секції, знаємо, що люди цьої кляси й так не схочуть з нами приязнитися, якщо не будемо видавати сто тисяч у рік! Місце нехай не буде надто віддалене від склепів, церкви, школи, бо це подвоює кошти вдержання хати. Важним є теж, щоб не було надто відлеглим від варстату праці голови родини та мало пригожі середники комунікації. Ціла дільниця мусить проявляти дані на це, що розвинеться у більшу мешканеву оселю, при цьому краще вимінати такі, що є „модними" і надто швидко розростаються, бо у них нерухомости потрафлять нагло обезцінитися.

Щодо самої будівлі, то для цього треба оцінки фахової людини, архітекта, якого належить для цьої праці наняти і лиш його думку вважати достовірною. В нутрі хата повинна бути так злагоджено, щоб була можливість перебудівок, а на зовні подвіря для забави дітей, чи передишки старших. В нутрі належить теж звернути увагу на декілька річей, важних головно для жіночого господарства. Надто багато сходів, що по них треба кожної днини спинатися — є злою прикметою хати. Головний вхід повинен бути відділений від гостинної кімнати, а другий вхід не прямо у кухню, лиш у сіни.

Усі кімнати повинні бути заосмотрені у огрівання, при чому належить провірити, чи ціла огрівальна система працює тихо, не видаючи зі себе стукотів та галасів. Хата швидко остогидне та стратить для нас на вартости, якщо підлога у ... стіни слабо ізольовані, та передають звуки ходу, чи інші. Вважливо належить теж оглянути водопроводи та інші рури, врешті усі електричні інсталяції, які повинні мати обильну скількість втичок для ламп, радія, відкурювача, і т. п.

Врешті преважними є теж такі речі, як можність провірювання кожної кімнати „на перестріл", сонце у хаті, достаточна і у пригожому місці скількість шаф та схованків, врешті кухня таких розмірів, щоб могла служити за їдальню. Лиш кожна господиня для себе може рішати про це, чи кухня є вповні заосмотрена у всю обстанову, якої її треба для праці.

До місячних сплат за хату — якщо її купується на таких умовинах — треба дочислити цілий ряд видатків, як огрівання, ґаз, електрику, направки, бо про них продавці не раді згадують, а вони можуть значно побільшити цілу нашу грошеву калькуляцію.

Клявдія Олесницька.



ВЕЛИКИЙ ДАРУНОК ДЛЯ Ю. С. О. Пані Ірвінг Берлін, предсідниця жіночого відділу Ю. С. О., і головний предсідник тої самої організації, Прескат С. Буш, оглядають суконку, зроблену з 80,000 перел. Ту суконку подарувала для Ю. С. О. нюйорська компанія Імперіял Перл Синдікейт. Тепер ту суконку розберуть, і перли з неї розділять на 80 пакуночків, по тисячу перел в кожнім. Опісля розішлять по цілій Америці до розпродажі. Одна перла коштуватиме $1.



ВИШКОЛЮЄ ЖІНОК. — Пані Катерина Вен Ренселер, 43 літ, з Ню Йорку, назначена директоркою для фізичного вишколу жіночої армії. Вона знає вже, що то війна, бо була в часі першої світової війни два роки в Франції як шоферка шпитального амбулянсу.

АМЕРИКАНСЬКІ ЛІТАКИ В КИТАЮ.

ЧУНКІНҐ. — При китайській армії створено реґулярний відділ американських літаків, яких завданням співпрацювати з китайською армією. Передтим був лише відділ американських добровольців. Ті добровольці тепер вступили до реґулярного американського відділу. Цей відділ відразу взявся до роботи і вже в перших початках тяжко збомбардував японські бази в Китаю, зокрема в містах Ганкнов і Нанчанґ. При тім американські летуни знищили 25 японських літаків.

ЗАСУДЖЕО ЗА ДЕРЖАВНУ ЗРАДУ ЗА ПОМІЧ НАЦІСТИЧНОМУ ЛЕТУНОВІ.

ДІТРОЙТ. — У місцевім федеральнім суді покінчилася перша цеї війни розправа за державну зраду. По трьох днях розправи признано винуватим закиненого злочину Мекса Стефана, власника ресторану, родженого в Німеччині, за те, що він свідомо давав притулівище, удержання й гроші на забаву Гансові Петерові Круґові, німецькому летунові, що втік з концентраційного табору в Канаді. Стефана засуджено головно на основі зізнань самого Круґа, котрий виразно заявив судові, що Стефан знав, що він, Круґ, є німецьким летуном, себто ворогом Злучених Держав.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЙОНҐСТАВН, О. — Піврічні збори Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 230., відбудуться в суботу, 11. липня, в годині 7. ввечір, в У. Н. Домі, 525 Вест Райен Еве. Просимо всіх членів прийти на ті збори. Уряд і контр. комісія здадуть піврічні звіти, тому кожний член повинен бути приявний. Маємо також інші дуже важні справи до рішення, як справа фотографії, що залишилася до вирішення членів, а не урядників. — За уряд: Ів. Бряць, предс.; Мих. Мушинський, кас.; Ів. Павловський, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Піврічні збори Тов. Запорозька Січ, від. 251, відбудуться в неділю, 12. липня, зараз по Сл. Божій. Приявність на цих зборах ... важні справи до вирішення. — За уряд: А. Янівський, предс.; Д. Пацула, кас.; Й. Керик, фін. секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Тов. Вільних Козаків, від. 316, відбудуться в четвер, 9. липня, в Народнім Домі, 831 Джозеф Еве., в годині 8. ввечір. Просимо всіх членів прийти на означений час. Контр. комісія здасть справоздання з минулих шість місяців. Повідомляємо тих членів, котрі не були на минулих зборах, що на тих зборах запала ухвала, щоб кожний член дав на підмогу А. Ч. Х. суму одного доляра. — С. Ґереґа, гол.; Т. Олексин, кас.; В. Іванців, секр.

ОЗОН ПАРК, Н. Й. — Піврічні збори Тов. Вільна Україна, від. 200, відбудуться в суботу, 11. липня, в годині, 8. ввечір, 9014 — 95 Евеня. Просимо всіх місцевих і позамісцевих членів, прийти на ці збори, бо маємо важні справи до полагоджения. Уряд і контр. комісія дадуть звіт зо своєї праці за минулий піврік. Просимо тих членів, котрі довжують, щоб вирівнали свої вкладки та інші належитости, бо в противнім разі уряд буде змушений поступити згідно з ухвалою і суспендувати. — За уряд: П. Господарець, предс.; О. Коцопій, кас.; В. Ворґуль, секр.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

✝

Дня 4. липня 1942 помер у 53. році життя б

ТЕОДОР НИМИЙ,

член Бр. св. Димитрія, від. 288. У. Н. Союзу в Бетлегем, Па.

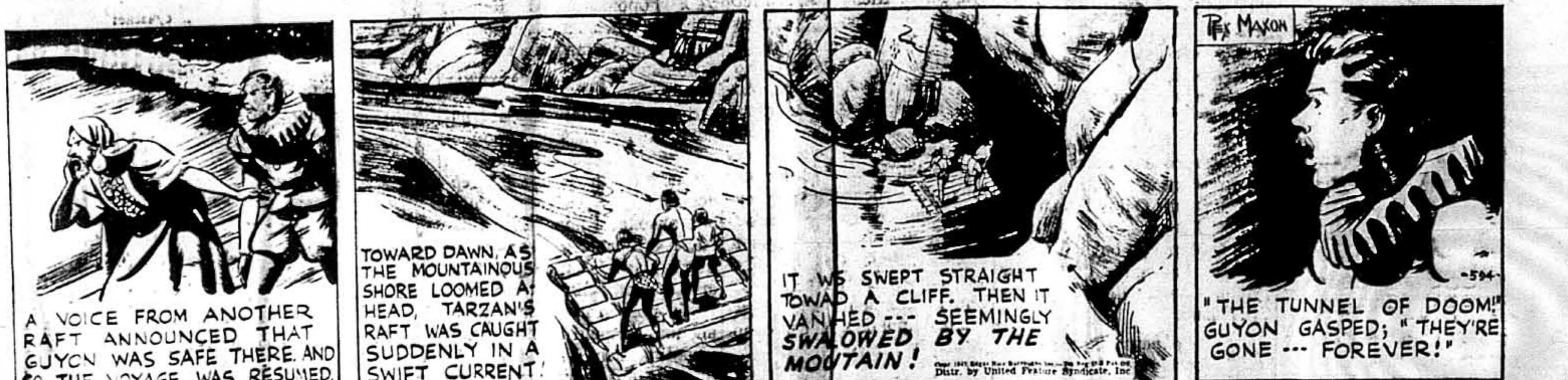
Покійний походив зо села Гувники, пов. Добромиль Галичина.

Полишив жінку Катерину і синів Івана, Петра, Йосифа, Михайла, Олексу, Романа та дочку Марію замужну Карпяк.

Похорон відбудеться в середу, 8. липня, в годині 9:30 рано з дому до української катол. церкви св. Йосафата.

Андрій Данилюк.

ТАРЗАН, ч. 594. Тунель смерти.



Голос з другої дараби доносив, що Ґуйон знаходиться на другій дарабі і йому нічого не грозить.

Так плили ці дві дараби цілу ніч. Під ранок Тарзан завважив, що його дараба підїздить під високий беріг і що струм води тягне кудись його дарабу.

Але цьому струмови годі було опертись. Дараба плила просто до гори, а далі вїхала нагло в темний тунель.

Ґуйон з жахом дивився на це. Як дараба Тарзана зникла, він промовив: „Тунель смерти, вони пропащі, пропащі на віки!"